

МІСТЕЦЬ

№8-9 (74-75) Жовтень-листопад 2017 р.

Газета Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

ЩИРО ВІТАЄМО!

25 вересня у Житомирському державному університеті імені Івана Франка співробітник нашого інституту, доцент кафедри дизайну середовища **Сергій Васильович ЧИРЧИК** захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук «Теоретичні і методичні основи формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з дизайну інтер'єру».

Сердечно вітаємо Сергія Васильовича з цією подією! Зичимо міцного здоров'я і нових перемог!

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №355/2017

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва

За значний особистий внесок у розвиток національної культури і мистецтва, вагомі творчі здобутки та високу професійну майстерність постановляю:

Присвоїти почесне звання:
**«ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ МИСТЕЦТВ
УКРАЇНИ»**

НЕДОШОВЕНКО Тамарі Федорівні – художникові станкового та монументально-декоративного живопису, м.Київ
Президент України П.ПОРОШЕНКО
8 листопада 2017 року

РОЗМАЇТТЯ ТЕХНІК І СТИЛІВ

В арт-просторі «Izore» у Києві відбулися фестиваль столярної справи «Ремесло» та виставка за його підсумками. Зокрема, на виставці були представлені дипломні та курсові роботи студентів спеціалізації «Художні вироби з дерева». Серед експонатів – твори, виконані у різних техніках, стилях та напрямках – від традиційних до сучасних. Це скрині, столи, різьблені рами, світильники тощо. Представлені також декоративні панно, посуд, годинники, підсвічники, оклад для Євангелія, різьблений кіот для ікони.

Це свідчить про широкий спектр застосування дерев'яних виробів у сучасних та фольклорних інтер'єрах, як матеріал для створення сакральних (церковних) виробів, а також для сувенірної продукції.

В інституті імені Михайла Бойчука на спеціалізації «Художні вироби з дерева» викладають відомі українську митці – народний художник України Микола Білик, заслужений діяч мистецтв України Микола Кішук, знамі скульптори Іван Пузенко та Василь Шевчук.

ВЛ.ІНФ.

Три вересневі дні у Національному заповіднику «Софія Київська» тривав пленер «Софія Київська» очима художників у рамках мистецького фестивалю «Княжа родина». У цій щорічній мистецькій акції, що вже учетверте відбувається на історичному Софійському подвір'ї, взяли участь молоді та досвідчені професіонали, студенти художніх вузів столиці та аматори.

ПЕРЕМОГА ЯК СТАРТ

Відродно, що серед учасників пленеру були 29 студентів факультетів ДПМ та дизайну нашого інституту. А вже 6 жовтня у виставкових залах «Брами Заборовського» за підсумками пленеру влаштовано виставку. Автори кращих робіт нагороджені дипломами з різних номінацій.

Диплом у номінації «Краще живописне зображення архітектури» отримав студент третього курсу монументально-декоративного живопису нашого закладу Богдан Гаврилюк за пейзаж «Сонячний день».

Вітаємо Богдана! Так тримати!

ВЛ.ІНФ.

Перший крок до професії

Карина Смелковська після закінчення у Бердянську художньої школи вирішила продовжувати навчання у Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Саме так порадили дівчині її вчителі.

Про вибір спеціалізації не йшлося, звичайно ж, графічний дизайн. Карина, маючи певні навички і знання, відчувала, що не помиляється. Адже і мама, шкільний педагог, з розумінням поставилася до вибору дочки і всіляко її підтримала.

Успішно подолавши творчі випробування, Карина Смелковська стала першокурсницею факультету дизайну

(спеціалізація «Графічний дизайн»).

– Повірте, – сказала дівчина, – гаяти часу я не буду. Адже ця творча професія – зміст мого життя.

ВЛ.ІНФ.

За підсумками роботи приймальної комісії інституту вступна кампанія 2017 року пройшла успішно.

З метою поліпшення якості складу вступників, їх профорієнтації, забезпечення високого конкурсу керівництвом інституту, прийнятною та відбірковими комісіями протягом року проведено значну різнопланову роботу (виступи на радіо, телебаченні, організовано онлайн-спілкування із майбутніми вступниками на сторінці Інституту у соціальній мережі Facebook, відбулися дні відкритих дверей, виїзні агітаційні тури тощо).

Вступна кампанія першокурсників цього року характеризувалася змінами та новаціями у роботі програмного ресурсу Єдиної державної бази з питань освіти України та, незважаючи на технічні проблеми ресурсу, до інституту надійшло близько 600 заяв від абітурієнтів за двома спеціальностями – 022 «Дизайн» та 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Найбільшою популярністю серед абітурієнтів користувалися спеціалізації «Графічний дизайн» та «Монументально-декоративне мистецтво», на навчання за якими прагнули вступити понад 200 осіб, найменшою – «Художнє дерево та декоративна скульптура» – з поданих заяв було лише 3 з першим внутрішнім пріоритетом.

Особливу увагу було зосереджено на прозорості, відкритості та обґрунтованості процедури зараховання за напрямками підготовки та спеціаль-

ГІДНЕ ПОПОВНЕННЯ

ностями за освітніми ступенями бакалавра та магістра.

Відповідно до наказу МОН України інституту було доведено первинний обсяг державного замовлення на підготовку фахівців (прийм) у 2017 році: ОС Бакалавр – всього 46 місць (за спеціальностями: 022 «Дизайн» – 18 місць, 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 28 місць) та ОС Магістр – всього 39 місць (за спеціальностями: 022 «Дизайн» – 24, 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 15 місць).

Додатково для осіб пільгових категорій на денну форму навчання за освітнім ступенем бакалавра МОН України виділено: за спеціальністю 022 «Дизайн» – 7 місць, за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 5 місць.

Таким чином, обсяг державного замовлення освітнього ступеня бакалавра для денної форми навчання в 2017 році становив 59 осіб: за спеціальністю 022 «Дизайн» – 26 осіб, за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 33 особи. За кошти фізичних та юридичних осіб зараховано 39 осіб, з них за спеціальністю 022 «Дизайн» – 28 осіб, за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мис-

тецтво, реставрація» – 11 осіб.

На заочну форму навчання за освітнім ступенем бакалавра за спеціальністю 022 «Дизайн» на 1 курс було зараховано 10 осіб.

На жаль, на заочну форму навчання за освітнім ступенем бакалавра за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» не було сформовано жодної академічної групи.

Під час вступної кампанії 2017 року на II курс за неспорідненою та II – III курси за спорідненою спеціальністю з нормативним терміном навчання в межах ліцензованих обсягів за освітнім ступенем бакалавра надійшло 130 заяв, за результатами вступних випробувань зараховано студентами інституту 54 особи за кошти фізичних або юридичних осіб.

Вступна кампанія за освітнім рівнем магістра денної форми навчання показала наступні результати: зараховано всього 39 осіб за державним замовленням (за спеціальністю 022 «Дизайн» – 24 особи, за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 15 осіб). За кошти фізичних та юридичних осіб було зараховано 8 осіб, з них за спеціальністю 022 «Дизайн» – 6 осіб, за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 2 особи.

На заочну форму навчання прийнято 24 особи (за спеціальністю 022 «Дизайн» – 18 осіб; за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 6 осіб).

Щиро вдячні за розуміння та професіоналізм членам екзаменаційних та апеляційних комісій – Копайгоренку В. В., Полтавець Н. В., Трубнікову А. М., Скаканді Ю. Ю., Гончар К. Р., Федічеву В. С., Ільїній Т. А., Ващенко М. О., Костюковій Н. М., Майданець-Баргилевич О. В., Кравченку О. В., Тихонюку В. І., Петровському М. С., Русакову І. О., Ковешніковій О. І., Глебі В. І., Сотнику Л. І., Дем'янів Н. Б., Подольській О. О. та Возіанову О. О.

А також окремо висловлюємо подяку членам відбіркової комісії – Собкович О. С., Силенко В. В., Горбач О. В., Батієвській Н. І., Будкевич А. О., Лебедєвій Т. С., Базиліук Т. Д., Гриценко І. В., Засусі Л. В., Ославському М. М., Гупіку І. М., Гончаренку О. П., Арсенюку І. А., Бусленку О. М., Ковері Н. І., Павленку Н. С., Шумаковій Л. В. та Резницькій Д.

Дякуємо всім членам приймальної комісії 2017 року за енергійність, терпіння та відданість нашому інституту, адже саме завдяки роботі членів приймальної комісії вступна кампанія – 2017 завершилась успішно.

Марія ЗЕНЬКОВА,
відповідальний секретар
приймальної комісії
інституту

МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС З ЕТНОДИЗАЙНУ

4-8 жовтня в Полтаві відбувся IV міжнародний конгрес «Етнодизайн: пошуки українського національного стилю: Полтава – Петриківка», в якому взяли участь науковці з різних навчальних закладів Києва, Сум, Дніпра, Глухова, Хмельницького, Коломиї, Косова, Хмельницького, Вінниці, Чернівців, Луцька, Херсона, Івано – Франківська, Кривого Рогу, Полтави...

Було зареєстровано рекордну кількість учасників – 560. До заходу приєдналися вчені, дизайнери, художники з США, Великобританії, Канади, Польщі, Ізраїлю та Росії.

Відкриваючи пленарне засідання, яке відбувалося в Полтавському краєзнавчому музеї імені В. Кричевського, співиголова оргкомітету конгресу, доктор філологічних наук, професор, академік, ректор ПНПУ імені

В.Г.Короленка Микола Степаненко акцентував увагу на важливості розвитку українського етнодизайну в руслі національного відродження та європейської традиції.

Першим з доповіддю виступив Євген Антонович – голова оргкомітету конгресу, професор, завідувач кафедри етнодизайну і дизайну реклами, директор Інституту дизайну та реклами Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва, член правління Спілки дизайнерів України, в якій йшлося про історію, теорію та методологію етнодизайну.

Учасники наукового форуму ознайомилися з десятками різноманітних виставок.

До роботи конгресу активно долучилися викладачі та студенти КДІДПМД імені Михайла Бойчука та в.о. ректора інституту, заслужений художник України Оксана Полтавець-Гуйда, яка

виступила з доповіддю «Мистецька освіта в системі вищої школи як складова розвитку культури держави».

«Теорія та методика навчання етнодизайну студентів вищих мистецьких закладів» – такою була доповідь декана ДПМ, доктора педагогічних наук, професора кафедри МДМ Алли Руденченко.

Також із зацікавленістю були заслухані доповіді завідувача кафедри ГД, доцента, кандидата історичних наук Олександра Босого «Архаїчні символи в сучасному дизайні України» та доктора педагогічних наук, професора кафедри дизайну Сергія Чирчика «Концептуальна модель розвитку професійної компетентності майбутніх бакалаврів інтер'єру».

9 ЖОВТНЯ відбувся X міжнародний форум «Дизайн – Освіта 2017». Цьогоріч його учасниками були митці, дизайнери, викладачі та студенти з Харкова, Києва, Львова, Одеси, Черкаса, Херсона, Кременчука та інших міст України, а також гості з Туреччини, Польщі та Англії.

Програма форуму вражала розмаїттям та актуальністю. Мета

заходу – створення науково обґрунтованої концепції оптимальної моделі дизайн – освіти з урахуванням її національних особливостей на тлі процесу євроінтеграції системи вищої школи України.

Програмою передбачені конкурс з рисунка у двох номінаціях – академічний рисунок та актуальний рисунок. У першій номінації наш інститут гідно представили студентка 3І курсу Діана Білявська та студент 2 курсу Арсеній Мельник (факультет ДПМ).

У другій номінації творчий підхід показали студент 5 курсу факультету ДПМ Стас Ковальов та Анна Забудько.

Щирі слова подяки Я.В. Логінському, який проводив експрес – підготовку з малюнку та передав свою високу майстерність студентам.

У конкурсі дизайн-проектів перше місце посів студент 2 курсу факультету

Дизайн-освіта 2017

тету дизайну нашого інституту Ігор Москаленко за дизайн-розробку на тему «Сковородинська територія дизайну».

А в огляді-конкурсі дипломних робіт дизайнерських шкіл сертифікатами конкурсу нагороджені студенти факультету дизайну КДІДПМД імені Михайла Бойчука Н. Смітюх, О. Цвид, М. Заїченко, О. Шерстюк, Л. Тузовська, Є. Чурілкіна.

Дякуємо професору Тетяні Малік за організацію та підтримку студентів упродовж конкурсних днів.

Центральною подією форуму стали науково-практичні конференції «Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи» та «Актуальні питання мистецтвознавства: виклики XXI століття».

Науковий доробок інституту імені Михайла Бойчука представила доктор педагогічних наук, декан факультету ДПМ Алла Руденченко.

Алла РУДЕНЧЕНКО, доктор педагогічних наук, декан факультету ДПМ

УСПІХ У БЕРДЯНСЬКУ

У вересні 2017 року в Бердянському державному педагогічному університеті відбулася VI Всеукраїнська науково – практична конференція за участю міжнародних науковців «Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців – педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях».

Активну участь у ній взяли представники Київського державного інституту декоративно – прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука – викладач кафедри художньої скульптури, кераміки та дерева, член Національної спілки художників України Іван Гупік та аспірантка Київського національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, співробітник кафедри художнього текстилю, вишивки та моделювання костюма

Оксана Бусленко.

Змістовною була доповідь Івана Гупіка на тему «Роль декоративно –прикладного мистецтва у становленні сучасної деревообробної справи». Адже він не тільки майстер своєї справи, а людина творча, професійна у багатьох галузях мистецтва.

Він на конкретних прикладах розповів про сучасні вимоги до дерева як матеріалу декоративно-прикладного мистецтва, про види його художньої обробки і практичного використання у повсякденній діяльності. Доповідь була високо оцінена членами оргкомітету та учасниками заходу. Присутні мали змогу познайомитися з творчим доробком доповідача – олійні та графічні твори, акварелі, різьблення по дереву. З

експозицією ознайомилися також студенти університету, місцеві жителі.

Тема доповіді Оксани Бусленко – «Роль навчальної дисципліни «Робота в матеріалі» у фаховій підготовці сучасного викладача технологій» – про значення інноваційних технологій у навчальному процесі.

Після секційних засідань відбулося знайомство з представниками інших навчальних закладів. Приємно було чути схвальні відгуки на адресу нашого інституту. Іван Гупік та Оксана Бусленко отримали від оргкомітету відповідні сертифікати.

Оксана
БУСЛЕНКО,
майстер
виробничого
навчання кафедри
ХТМК

ОСІННІ ПІДСУМКИ ЛІТНЬОЇ ПОРИ

На кафедрі живопису відкрилася виставка переможців традиційного щорічного конкурсу «Літо – творча пора», в якому взяли участь студенти з багатьох кафедр вузу. На виставці були представлені твори, виконані в різних жанрах і стилях. Впадала в око свіжість підходу до вирішення творчих завдань, сміливість у пошуках, добре володіння технікою.

Експозицію відкрила в.о. ректора КДІДПМД Оксана Полтавець-Гуйда і це надало заходові значущості й актуальності. У словах керівника інституту, звернених до вихованців, звучала турбота про їх професійне зростання, про необхідність усвідомлення молоддю своєї відповідальності за навчання у ВНЗ та перед мистецтвом. Адже мистецтво любить самовідданих, жертвних, а байдужим, інертним, неробам жорстко мстить. Прагнути до творчого активного життя, до участі у виставках, торувати шлях до молодіжного об'єднання Національної спілки художників закликає молодь Оксана Вікторівна.

Перед учасниками виступили також викладачі Василь Копаїгоренко, Лідія Голембовська, Юлій Ска-

канді, Наталя Полтавець. Вони відзначили творчі вдачі студентів, вказали і на недоліки.

Ініціатором конкурсу і виставки, як завжди, виступила кафедра живопису, а її кура-

торами – старший викладач кафедри Лідія Голембовська та Оксана Горбач – завідувач лабораторії кафедри. Журі очолювала в.о. ректора Оксана Полтавець-Гуйда.

Тож дипломи переможців з трьох номінацій – живопис

графіка, оригінальне образно-стильове рішення – отримали:

«Живопис»

II премія – Яків Бурда (III курс МДЖ-1 та Богдан Гаврилюк (III курс МДЖ-2).

III премія – Арсен Мельник (II курс МДЖ-1) та Олександр Липський (IV курс, МДЖ-2).

Диплом з відзнакою – Дарія Онищенко (III курс МДЖ-1).

«Графіка»

I премія – Максим Сафтенко (V курс, ПД-1).

II премія – Андрій Гнедін (II курс, ГД-1).

«Оригінальне образно – стильове рішення»

I премія – Валентина Мельничук (III курс МДЖ-1).

II премія – Альона Лук'яничук (V курс МДЖ).

III премія – Дарія Онищенко (III курс МДЖ-1).

Крім дипломів володарі перших трьох місць отримують і приємні подарунки – грошові винагороди.

Лідія ГОЛЕМБОВСЬКА,
старший викладач
кафедри живопису

До 135-річчя від дня народження та 80-х роковин розстрілу Михайла Бойчука

НЕВМИРУЩИЙ ДУХ УКРАЇНСТВА

«Бойчуківські читання» у Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука щоразу стають не просто науковою подією, а незабутньою і значущою мистецько-духовною акцією, яка об'єднує викладачів, запрошених гостей та студентство особливою аурую осягнення свого національного коріння, означення національної самоідентифікації вузу і кожного учасника у просторі й часі сьогодення і дня завтрашнього.

Так було і цього разу, коли 1 листопада у День інституту в актовому залі під звуки Гімну України та гімну закладу перед сценою, де стояли портрети Михайла Бойчука, прапор нашої держави і лежали квіти, в. о. ректора, заслужений художник України Оксана Полтавець-Гуйда урочисто відкрила читання, запросивши до президії шановних гостей і викладачів, поклавши початок цікавому та інтелектуально інтенсивному діалогу.

Та перед цим відбулося нагородження викладачів та студентів. Настоятель Володимирського собору і добрий друг вузу, отець Борис від імені Патріарха Філарета вручив орден Кирила і Мефодія Української Православної Церкви Київського Патріархату в. о. ректора інституту Оксані Полтавець-Гуйді та майстру виробничого навчання кафедри художньої кераміки, дерева, скульптури і металу Івану Гуліку.

Заступник голови Національної спілки художників України, секретар з питань декоративно-прикладного мистецтва Микола Кіщук передав в. о. ректора вітального листа від голови спілки Володимира Чепелика та подарував журнал «Образотворче мистецтво», присвячений цьому виду мистецтва.

Меценат відомого благодійного проекту КОД – «Культура, освіта, духовність», якому виповнилося 15 років, О. О. Карпов висловив подяку інституту за яскраву участь в ювілейному відзначенні проекту в приміщенні НАОМА. Він вручив дипломи і грошові премії студентам-учасникам проекту. Меценат, зокрема, побажав керівництву закладу створити свій музей, де були б розміщені талановиті роботи студентів, і готовий допомогти у цій благородній справі.

Завідувач кафедри графічного дизайну Олександр Босий та доцент цієї ж кафедри Олег Кравченко розповіли про триумфальну участь студентів інституту в XXVI міжнародному огляді-конкурсі дипломних і проектних робіт випускників архітектурних і дизайнерських вищих шкіл в Івано-Франківську та вручили дипломи переможцям – вихованцям.

Такою була приємна прелембала до розмови. До слова, цей рік порадував рясним урожаєм нагород, котрі завоювали студенти і викладачі на різноманітних між-

народних, всеукраїнських і вузівських конкурсах.

А, власне, початком і камертоном для роздумів на читаннях стала вступна доповідь в. о. ректора, в якій Оксана Полтавець-Гуйда сфокусувала увагу на трагічних фактах і подіях 350-літньої історії жорстокого, не на життя, а на смерть, двобою Російської імперії з провідною духовно-інтелектуальною верствою українського народу, метою якого була якщо не повна її інкорпорація в структури імперії, асиміляція, то повний розклад і знищення. На це був спрямований весь могутній і казуїстично придуманий механізм варварської орди. Як трагічні світильники, постають у нашій пам'яті знищений Батурин, безжально вилоті Петром I 300 українських аристократичних родів, згодом знищена Запорозька Січ, перетворення

нинішньому інституті, а в його попередникові – училищі. Василь Євдокимович відзначив, що унікальний навчальний заклад, яким є інститут імені Михайла Бойчука, став стабільно розвиватися, авторитетно заявляти про себе як у сфері вищої школи, так і в українській культурі й мистецтві. І це не може не радувати.

Молодому поколінню треба знати власну історію, наголосив він. На прикладах своєї біографії він показав як селянський хлопчина із звичайної колгоспної родини із ревного юнака – гвинтика радянської імперської системи, вихованого на брехливій комуністичній ідеології, поступово, важко став усвідомлювати себе органічною часткою свого поневоленого народу, його захисником, виразником його придушених, загнаних у глибоке підпілля надій і сподівань. Саме так приходило усвідомлення до покоління шістдесятників, як до Івана Задорожного, Івана Литовченка, наших поетів, режисерів. «Бойчукісти» тоді були поза законом, ніде не було згадок, хіба що у пам'яті окремих інтелігентів старої школи. Незабаром «бойчукістів» реабілітували, але не саме яскраве

Киево-Могилянської академії з першого у Східній Європі університету в ординарний заклад по вихованню вірних слуг імперії разом із забороною викладання староукраїнською мовою та ін. Розстріл Михайла Бойчука і його школи – ще один, із тисяч подібних, трагічний приклад тоталітарної імперської практики. Але українці вистояли, хоча і заплатили неймовірну високу ціну найкращими синами і дочками.

І ми, педагоги, немов живі мости між поколіннями, сказала в. о. ректора, зобов'язані донести цю правду до наших вихованців, яка допоможе їм усвідомити своє національне коріння, стане надихаючою силою для творення нового українського мистецтва.

Ці роздуми продовжив Василь Перевальський, визначний графік, педагог, громадський діяч, народний художник України. Він багато років тому викладав не в

національне мистецьке явище «бойчукізм».

Завдячуючи київському «Клубу творчої молоді», а надто праці Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація», прийшло національне і громадянське прозріння. Тоді ми стали тими, ким є сьогодні, підсумував Василь Євдокимович.

Лауреат Шевченківської премії, народний художник України Феодосій Гуменюк теж на прикладі своєї біографії розповів як формувалася у собі українського митця. Під час навчання у тодішньому Ленінградському інституті живопису, скульптури і архітектури імені Рєпіна він і ще 8 вихідців з України утворили своє братство. Вчилися пізнавати свій народ на його піснях, легендах. Сам Феодосій Максимович тоді, як мовиться, не вилазив з бібліотеки – читав праці Михайла

Грушевського, знамениту «Історію русів», журнал «Кіевская старовина». Це дало багато для його національного зростання. Нескорений дух українства перейшов у творчість. Митець із творчими побратимами – українцями стали постійними учасниками нелегальних неконформістських виставок як у Ленінграді, так і в Москві. У ті роки він зустрічався з «бойчукісткою» Оксаною Павленко, є навіть знімок. Вона розповіла про методи роботи і навчання свого вчителя, його мистецькі засади. Ця незабутня зустріч ще раз переконала – лише занурення у традиції, історію рідного народу, пізнання його

лах Жовтневого палацу та в старовинному приміщенні на вулиці Липській, де нині Український фонд культури. Певно ж, на одній з таких «полторок» і привезли бездиханні та понівечені тіла Михайла Бойчука та його талановитих учнів.

Маємо системно і наполегливо працювати, аби заповідник став справді святим місцем для кожного киянина, кожного українця, наголосила вона. І тісна співпраця з інститутом імені Михайла Бойчука, що почала налагоджуватися, одна із заповідей успішного вирішення цього завдання.

З цікавістю учасники «Бойчуківських читань» ознайомилися з добіркою книг, присвячених політичним репресіям в Україні, зокрема, і «бойчукістам». Їх представила завідувач сектору науково-інформаційної роботи Національної історичної бібліотеки України А. І. Новицька. Вона розповіла також про багатопланову роботу закладу в цьому напрямку. Алла Іванівна вказала на цікаву деталь у творчості «бойчукістів» – усі вони пройшли крізь тему «Шевченкіани», залишивши яскраві твори.

Інший шістдесятник – нонконформіст, відомий митець і громадський діяч В.В. Мельниченко повідав про драматичну історію «Стіни пам'яті» на Байковому кладовищі – визначного твору монументального мистецтва – спільної, натхненної роботи його і незабутньої мисткині та дружини Ади Рибачук. Сім років напруженої праці, сім років максимальної віддачі таланту були безжально залиті у 1982-му бетоном. Це стало їх трагедією, але духовно не зламало.

Вони опинилися в ізоляції, їх не допускали на виставки, не згадували в пресі. Однак вони продовжували творити і добивалися справедливості. І по сей день, уже без вірної дружини і талановитої художниці, Володимир Володимирович не припиняє боротися і працювати. Подиву гідна його саможертвна робота над збереженням спадщини Ади Федорівни – видано кілька книг, оцифровуються твори. Сумно, що і в незалежній Україні їхня творчість не набула належного пошанування.

З актуальними роздумами про проблеми сучасної вищої мистецької освіти в державі виступив на читаннях відомий науковець зі Львова, доктор мистецтвознавства, професор О. М. Голубець.

«Бойчуківські читання» у знаному вузі відбулися в високому інтелектуальному, духовно емоційному рівні, ще раз засвідчивши зростаючий авторитет Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука серед навчальних мистецьких закладів держави та серед мис-

До 135-річчя від дня народження та 80-х роковин розстрілу Михайла Бойчука

Це була врочисто-значуща, сповнена роздумів і спогадів, подія. І яскравий багрянecь щоразу неповторної кийської осені, і лунка прохолода соснового лісу тільки надавали їй глибини і про-світленості.

20 жовтня представницька група з викладачів і студентів на чолі з в. о. ректора нашого інституту Оксаною Полтавець-Гуйдою, до якої приєдналися священники Української греко-католицької церкви приїхали до Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили», щоб віддати шану видатному українському художникові, засновникові національної школи монументального мистецтва, одному з фундаторів нинішньої Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури України Михайлові Львовичу Бойчуку. Був з нами і син Марії Котляревської – учениці майстра – Михайло Кульбака.

Дві дати – 135 років від дня народження митця світової слави і 80 років з дня його розстрілу – покликali у Биківнянський ліс старших і молодше покоління сучасної української інтелігенції.

Наприкінці жовтня 1882 року у великій селянській родині в селі Романівка на Тернопільщині з'явився на світ хлопчик, якому судилося сказати нове слово в мистецтві, а 13 липня 1937 року сталінські душогубці по-звірячому вбили митця у розквіті сил, приписавши йому створення міфічної «націоналістично-фашистської терористичної організації серед художників» і потай, темної липневої ночі, на «полупорці», заваленій трупами закатованих і розстріляних, привезли в цей ліс, скинувши у нашвидкуруч вириту яму і закопали.

Дві дати, мов два маркери, світлий і чорний, у долі великого митця і в долі українського народу.

Щороку, о цій порі, відколи організовано заповідник, за традицією тут проводяться громадські учти за невинно убієтими, які лежать по – злодійському зариті серед сосон на п'ятигектарній площі, в так званій спецзоні сталінського НКВД для секретного поховання знищених катами жертв, це повністю не виявлених і не оплаканих, (вдумаймося, досліджені ями лише на одному гектарі!).

А нинішня учта, зосібно, присвячена Михайлові Бойчуку, розстріляним учням його славнозвісної школи, усім українським митцям, зниклим у мороці сталінських катівень.

Зразу за в'їздом до заповідника, недалеко будиночка його адміністрації, нас зустріли два портрети: видатного художника і його дружини, теж закатованої мисткині, Софії Налепинської-Бойчук, і квіти, і свічки...

ПРИХОДИМО СЮДИ, ЯК ДО ЖИВИХ

Відкрила цю акцію пам'яті заступник директора з наукової роботи заповідника Тетяна Шептицька. У вступному слові вона окреслила історичні передумови виникнення і повноцілорозквіту українського культурно-мистецького відродження у 20-і роки минулого століття і його розгрома у період великого сталінського терору.

Шантаж, обстрікування, наклепи, доноси, абсурдні звинувачення і жорстокі тортури, показушні суди і вирок «трійки» – ось характерні риси більшовицької епохи, в лещата якої потрапили Михайло Бойчук і його учні, кращі представники національної інтелігенції.

Матеріали про жертв сталінського терору 30-х ще мало досліджені, наголосила вона, бо довгий час приховувалися. Ще чимало «білих плям» у вивченні біографій, обставин загибелі школи «бойчуківців», їх творчості та її значення для мистецтва дня сьогоднішнього.

Генеральний директор Національного історико-меморіального заповідника Богдан Біляшівський подякував керівництву інституту імені Михайла Бойчука за участь в цій акції пам'яті, за плідну роботу, яку проводить навчальний заклад у вихованні нових поколінь митців, котрі продовжуватимуть засади і традиції «бойчуківців», підноситимуть на нові творчі висоти національне мистецтво.

Торкаючись теми репресій, він сказав, що й донині ще не знаємо, скільки безневинних жертв комуністичного тоталітарного режиму з різних прошарків суспільства поховано у Биківнянському лісі, і серед них скільки кращих представників української інтелігенції. Жажлива приблизна цифра – від 19 до 30 тисяч. Адже знайдено лише частину документів з архівно-кримінальних справ. Копіткої роботи попереду в дослідників багато, і вони за неї беруться, лише б держава виділяла належні для цього кошти.

Знищення школи «бойчуківців», наголосила старший науковий співробітник заповідника Тамара Бойко, почався з арешту учня школи, визначного митця Івана Падалки, якого з цією метою енкаведисти привезли з Харкова до Києва. Заарештували вірну дружину Михайла Бойчука Софію Налепинську. Подиву гідна мужність й безстрашність, з якими пройшла ця тендітна жінка, «сліпучо біла пані», крізь нелюдські тортури, нікого не зрадивши, нічого не підписавши.

Спадщину «бойчуківців» нищили скрізь, постійно. Навіть у 1952 році. Знайшовши у підвалі однієї із львівських бібліотек твір котрого з учнів школи, потрошили.

Викладачі і студенти, вчитуючись

у прізвища розстріляних, викарбуваних на гранітних плитах, знаходили серед тих, до кого прийшли – Михайла Бойчука, Івана Падалки, Василя Седляра, Івана Липківського, Івана Орла-Орленка... Не прізвища, а планети українського духу і творчих дерзав.

Щемливо-світлим, глибоким за думками був виступ-спогад викладача інституту, лауреата Шевченківської премії, народного художника України Володимира Прядки.

Відкриття таємної спецзони поховань у Биківнянському лісі, сказав Володимир Михайлович, почалося з кийського «Клубу творчої молоді», членом якого він був разом зі своїми творчими побратимами. Очільник клубу Лесь Танюк

У кийському видавництві «Пенмен» вийшло друком друге, доповнене і виправлене дослідження «Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. 1917 – 1941 р.р.» відомого історика, лауреата Шевченківської премії Сергія Білоконя. Перше видання книги (2016 р.) мало широкий громадський резонанс у суспільстві, стало раритетом.

Автор на широкому архівному матеріалі досліджує засоби та методи більшовицького терору в період «Розстріляного відродження» та боротьби за самостійність України.

Він, зокрема, наводить нові факти, пов'язані з трагічною біографією Михайла Бойчука та його учнів.

Ми ніколи не довідаємося, за яких обставин проходило слідство проти тієї чи іншої людини. Лише з непрямих ознак можна здогадуватися, які тортури стояли насправді за протоколами акуратно сфабрикованих справ.

Якщо мисткиню Софію Налепинську-Бойчук арештували 12 червня 1937 року, зберглося три постанови про продовження строку (до 27 вересня, до 27 жовтня й до 12 листопада), і в жодному з протоколів (їх п'ять – 25 червня, 18 та 20 вересня у неділю 24 та 28 жовтня) немає компромату ні проти неї самої, ні проти будь-кого, зрештою, 11 грудня 1937 року її розстріляли, – стає очевидним, як тяжко мучилися з нею слідчі Ліфар і Миненко, і в який суцільний жах перетворилися останні місяці її життя.

Конфіскація майна жертв репресій, пише автор, теж проходила своєрідно. Конфісковували те, що можна було продати. Скажімо, 19 квітня 1938 року після загибелі професора гравюри Софії Налепинської в неї вилучили 19 предметів жіночого одягу, який описали, і жодної гравюри, жодної

картини чи килима, жодного папірця. Усе це, не описане було, очевидно, пограбовано чи підлягало ліквідації.

...Цікаво, що НКВД мало спеціальний структурний підрозділ, завданням якого були поширення всіляких чуток. Наприклад, маємо кілька свідчень конкретних людей, які «бачили» Леся Курбаса за багато років після його фактичної смерті. Дружина Федора Ернста вже у першому своєму листі до автора від 25 листопада 1967 року зауважила: «О Шарлемане никаких сведений не имею. Бойчук и некоторые другие киевляне жили в 40-50-х в Воркуте. Возможно, что Шарлеман остался в тех краях».

НЕ ЛЕГЕНДА, А ДІЙСНІСТЬ

«Коли ж, розхвилювавшись, пише Сергій Іванович, я попросив оповісти подробиці, 22 жовтня Тамара Львівна відповіла: «Что касается Бойчука и других киевлян, то написала, что слышала когда-то от одного агронома, работавшего около Воркуты. Совершенно определенно называл он имя другого художника (помогите мне его вспомнить) – того же периода и столь же крупного, как Бойчук. Этот художник возглавлял культсектор и они стали приятелями с агрономом, котрого позже я встретила в своих странствиях. Сейчас почему-то совершенно не могу восстановить имя, хоть прекрасно его знала, помнила и даже рассказала о нем знакомым в Киеве, которые потом говорили мне, что жена уехала к нему. Тот же агроном упоминает имя Бойчука и рассказывал, что там работало много и других киевлян, но имен не помнил. Лично мне пришлось встретиться проф. (Юрия) Александровича».

Морили голодоморами, масово депортували у холодні сибіри.

У 1919-му знищили Миколу Леонтовича, Олександра Мурашка, Георгія Нарбута... Сталінські репресії – це продовження чорних справ царської імперії.

Поділився спогадами знаний художник і громадський діяч Володимир Мельниченко, зокрема, про факти з життя «бойчуківців» Григорія Довженка. Митець подарував інституту і заповіднику книгу його відомої дружини Ади Рибачук «Бабине літо».

Потім учасники попрямували до меморіалу жертв сталінського терору, покляли квіти до пам'ятника – символу. А священники Української греко-католицької церкви відправили панахиду, сповнену світлого суму за закатованими і розстріляними.

Михайло Бойчук і його послідовники, всі, хто лежить на цих гектарах таємних поховань, хвилюючи трамвай еліту нашого народу нищили упродовж століть, починаючи з гетьмана Івана Мазепи. Потім наклали табу на національну освіту, на українську мову. Крали нашу історію і духовність і видавали за свою.

Нарешті 5 січня Тамара Львівна Ернст уточнила: «Фамілію художника, о котром рассказывал мой знакомый из Воркуты я вспомнила: Седляр. Покойный В.И. Заболотный в свое время рассказывал мне, что сказал об этом его жене, которая, списавшись с ним, к нему и уехала.»

«Природна річ, я вдавася до Оксани Павленко. 14 червня 1968 року вона відповіла: «Щодо Вашого попереднього листа, в якому Ви розповіли мені ті чутки, що дійшли до Вас про долю Седляра після відомих трагічних подій, і запитуєте мене, що я гадаю з цього приводу, то мушу Вам сказати, що до мене доходили різні чутки – а скоріше «легенди», але напевне я знаю лише одну, не легенду, а дійсність, а саме: офіційний документ від Военної Колегії Верховного Суду Союзу ССР від 8 лютого 1958 року. Там зазначено: «Приговор Военной Колегии от 17 июля 1938 г. в отношении Седляра Василия Феофановича по вновь открывшимся обстоятельствам отменен и дело прекращено за отсутствием состава преступления. Седляр В.Ф. реабилитирован посмертно». Це не легенда, а дійсність!

Проживши довгий вік, я знаю також, що в житті можливі неймовірні і неочікувані ситуації, – так і тут, могло щось скластися всупереч усьому, що можна уявити. Але те, що їх судила «Военна коллегія» свідчить, що вороги добре знали свою справу.»

Я не можу відтворити зараз механізму цієї легенди. Якщо загальне її походження більш-менш зрозуміле, то дуже дивує повідомлення архітектора Заболотного: невже він сказав так з чужої ініціативи?»

Ми навели лише кілька штрихів функціонування диявольського механізму більшовицької системи терору, а в унікальному дослідженні Сергія Білоконя їх тисячі.

ОСВІДЧЕННЯ В ЛЮБОВІ ДО РІДНОЇ ЗЕМЛІ

6 вересня 2017 року у виставковому залі Музею книги і друкарства України урочисто відкрилася персональна виставка відомого українського художника, старшого викладача кафедри живопису КДІДПМД ім. Михайла Бойчука Василя Копайгоренка. Мистець – член Національної спілки художників України, в 1984-1990 рр. – заступник голови Правління художнього фонду Київської організації НСХ України. Він також був одним із фундаторів та головою мистецького об'єднання «Світовид».

Попри похмуру осінню погоду в залі було напрочуд тепло, адже кожне з експонованих полотен мистця, а їх було понад 30, неначе випромінювало і сонячне світло, і місячне сяйво. Василь Валентинович глибокий лірик, він зумів віднайти свою манеру письма. Відчувається, що кожна його робота створена з радістю і любов'ю, ніби він надихається намоленою землею Лаври, де знаходиться його майстерня. Глибокий поетичний світ творів автор представив так легко, так співоче, водночас відчуваєш закладену в кожну роботу велику енергію.

Творчість В. Копайгоренка національна за змістом і сучасна за творчою манерою, визнана, сонцесяйна і сповнена добра.

На виставці представлені роботи попередніх років та нові. Але вони тематично поєднані любов'ю і єдиним творчим поривом, спрямованим на створення художніх образів високого соціального звучання, заглиблення в українське коріння, героїчні та трагічні сторінки історії нашої держави, філософію національного буття, що зрештою і є служінням Україні. В основі творчості Василя Копайгоренка – народні традиції і звичаї, прадавня українська міфологія, народна культура. У його творчому доробку сотні картин, присвячених українським віруванням, символам, обрядам. Основними темами є: історія України, козацька доба, людина і всесвіт, міфи й вірування праукраїнців.

Відвідувачі виставки могли побачити не лише відомі твори мистця як: «Покрова» (1991), «Антоній і Феодосій» (1995), «Святвечір» (1997), «Гетьман», (1998), «Ярило» (1999), «Весна», «До походу», «Гопак», але й нові: «Сніжить Меланка» (2015), «Кузьма і Дем'ян – небесні ковалі» (2016), «Очеретянин», «Різдво», «Чумацький шлях» (2017) та інші.

На відкритті виставки завітали численні колеги й друзі Василя Валентиновича, відомі літератори й музиканти, колишні студенти. Приязне і розкуте спілкування, посмішки та квіти також додавали тепла чудовій атмосфері мистецького свята. Ведучою церемонії відкриття виставки була заслужений художник України, педагог Оксана Полтавець-Гуйда, яка своїм професіоналізмом, невимушеною манерою перетворила захід на яскраве дійство, творчий вечір і урочисту академію.

Протоієрей Борис, настоятель Свято-Володимирського собору м. Києва відзначив величезне значення творчості Василя Копайгоренка у відродженні національної пам'яті і роз-

витку української духовності, що так важливо за умов глобалізації, сучасного технократичного світу та електронного інформаційного середовища.

Народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Володимир Пряжка привітав Василя із значним творчим доробком і побажав нових успіхів і творчих звершень. Добре слово про особистість В. Копайгоренка, його яскраву оригінальну творчу манеру мовили заслужений діяч мистецтв України Леонід Сотник, голова Київської організації НСХ України Віктор Коновал, відомий український художник Володимир Гарбуз, голова секції живопису Київської організації НСХ України, професор НАОМА Іван Пилипенко. Своїми враженнями про виставку поділилися завідувач кафедри графічного дизайну Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука Олександр Босий і декан факультету дизайну цього ж ВНЗ Валерій Сафронів, а також куратор виставки, співробітник Музею книги і друкарства України Ірина Боса, заступник директора з наукової роботи музею Людмила Хауха. Промовці відзначали професійну композицію живописних творів, гармонійну колористику, цікаві сюжети, глибоке мистецьке бачення і ліризм. Серед творчих знахідок Василя Копайгоренка – застосування у живописі графічних елементів, акцентування точними лініями на окремих деталях, створення об'єму, багатомірності і зрештою нового емоційно забарвленого цілісного образу.

Науковець і поетеса Тетяна Добко поділилася з присутніми своїми враженнями від творчості Василя Копайгоренка, які найкраще передає її вірш «Козацький Світовид», присвячений Митцю. Знаний український поет, лауреат Шевченківської премії Василь Гересим'юк відзначив цілеспрямованість і вірність мистецького творення В. Копайгоренком українського Всесвіту.

Вже 15 років поспіль Василь Валентинович викладає живопис студентам Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Зворушливим, сповненим захоплення, вдячності за роки навчання був виступ колишньої студентки В. Копайгоренка, а нині дизайнера одягу Яни Козій.

З музичним привітанням виступили народна артистка України Світлана Мирвода та заслужена артистка естрадного мистецтва України, лауреат Всеукраїнського конкурсу романсу, художниця Наталія Полтавець. Дружня атмосфера, позитив і сонцесяйна аура творчості Василя Копайгоренка подарували багатьом незабутні хвилини живого спілкування з великим мистецтвом.

Тетяна ДОБКО

Саме таку назву має одна з робіт, представлених на виставці заслуженого художника України Костянтина Могилевського. І йдеться, без сумніву, не лише про стежину, яка веде до невеличкої гірської церкви, що губиться серед величних карпатських хребтів. Ця назва, як відзначив один з гостей вернісажу, сповнена глибокого філософського підтексту, адже саме мистецтво – це духовний храм. І в кожного мистця цей шлях особистий, іноді сповнений втрат, пошуків і спокус, який або піднесе до вершин, або стане нездоланим.

Народжений в Луганську, Костянтин Могилевський закінчив у рідному місті живописне відділення улавленого Луганського державного художнього училища, згодом факультет монументально-декоративного мистецтва Харківського художньо-промислового інституту. Його вчителями були знамі художники Б. Косарев, О. Хмельницький, Є. Єгоров, О. Пронін.

Костянтин Могилевський представив на суд глядача станковий живопис, а також фотографії робіт – вітражів, панно, gobеленів, мозаїк, виконаних для архітектурних ансамблів України та інших країн Європи. Колегам-художникам і студентам було надзвичайно цікаво познайомитися з творчістю мистця, який плідно працює в різноманітних жанрах: пейзажі, портрети, натюрморти. Художникові вдається не лише віртуозно зобразити предметний світ,

ДОРОГА ДО ХРАМУ

але й розкрити красу речей, майстерно об'єднати їх у вишукані композиції. Це й дорогоцінні шовкові та парчеві тканини, і антикварний посуд, і страви. Костянтин Могилевський не лише сам захоплюється в створений ним світ, а й змушує всіх оточуючих захоплюватися кожну роботу, кожен мазок на полотні. Цікаво, що попри реалістичну подачу зображеного, в багатьох творах художника переважає декоративне начало.

лише невелика частина мистецького доробку художника. Костянтин Могилевський, як монументаліст, працював у костелах Європи, тож він подолав не лише гіпотетичну дорогу до храму, а й залишив цілком реальний слід в сакральному мистецтві. Він веде активну виставкову діяльність, бере участь у міжнародних пленерах. Твори художника зберігаються в музейних і приватних збірках Угорщини, Польщі, Австрії, Хорватії, Швейцарії, США тощо.

Фактично, ця виставка і є майстер-клас, де художник розкриває своїм учням творчі таємниці. Вона ще раз доводить, як надзвичайно важливо студентам мати можливість бачити твори свого викладача, знайомитися з живописними прийомами, дізнатися, як художник досягає у своїх роботах такого високого мистецького рівня.

Юлія ПОЛТАВСЬКА

Талант художника-графіка, педагога

Отримавши ґрунтовну мистецьку освіту в НАОМА (майстерню книжкової графіки Василя Варкача легко і з успіхом увійшла в образотворче мистецтво незалежної України. Незабаром стала членом Національної спілки художників України, лауреатом премії ім. Наталії Забіли, учасником багатьох виставок.

Творчість майстрині відзначається широким діапазоном – вона стверджувала себе як у графіці, так і в Temperному живописі. Проте коло її мистецьких інтересів, передусім, пов'язане зі станковою, книжковою та журнальною графікою. У станковій графіці художниця здебільшого працює в галузі рисунка та акварельного живопису. Її рисунки зачаровують глядача порухом мінливої та пластичної лінії, сріблястою тональністю, що передає красу та матеріальність зображувальних мотивів докільця. Серед станкових творів Олесі Варкач вирізняються серії «Літо в Седневі», «Тарас у країні чудес», «Мій світ – лісове диво». Зараз художниця працює над серією графічних композицій на основі мотивів давньогрецької міфології.

Акварель для майстрині, як і для багатьох інших художників, є супутницею її мандрів як засіб передачі першого враження від побаченого.

Її акварелі надзвичайно легкі, тендітні, викликають захоплення технікою виконання, кольоровими поєднаннями, що передають мінливу різноманітність природи. А перші професійні навички в оволодінні аквареллю Олесі отримала від свого батька, відомого художника, талановитого графіка та живописця Георгія Федоровича Варкача, який, на жаль, нещодавно відійшов у вічність.

Так само плідно Олесі Варкач працює і в галузі книжкової графіки. Це художнє оформлення та ілюстрування книжок для дітей, віршів та казок сучасних українських письменників. Художниця виробила свою, лише їй властиву графічну мову – кольорові ілюстрації майстрині викликають у маленьких читачів прекрасні почуття й помисли, невимушено і тактовно відкривають чудовий світ краси, пробуджують мислення й фантазію, творчі здібності, запрошують малювати до олівця та пензля. Також треба згадати про майже 20-річне співробітництво з дитячим журналом «Малютко»,

для якого виконано безліч цікавих малюнків. Останнім часом художниця намагається розширити свій тематичний діапазон, працюючи над оформленням книжок для дорослих читачів. Окрім книжкової графіки Олесі Варкач також має досвід роботи в графічному дизайні – це художнє оформлення поштових конвертів для «Укрпошти».

Цю різноманітність у творчій діяльності художника-графіка Олесі Георгіївни успішно поєднує з педагогічною працею. Старший викладач кафедри рисунка, вона щедро ділиться своєю майстерністю, знаннями, здобутими у щоденній практичній діяльності художника-творця.

Студенти під її керівництвом опановують різні графічні техніки рисунка. Це і олівець, і туш-перо, і різноманітні м'які матеріали. Розроблений нею методичний посібник «Застосування графічних технік у вивченні академічного рисунка», який підсумовує досвід педагога, готовий до друку. Різноманітність у методиці викладання рисунка, пошук нового заохочує студентів до навчання і власної творчості. За підсумками семестрових переглядів Олесі Георгіївни Варкач відзначали кафедра рисунка та вчена рада інституту.

Василь ШПАК,
завідувач кафедри
рисунка, професор

НАБЛИЗИТИ ЧАСИ ТРИПІЛЛЯ

трації в книгах, фотографії, картини, скульптура), письмові джерела (записи в книгах спадкових документів, археологічні документи, історичні книги), етнографічні джерела (експедиційні матеріали), лінгвістичні джерела.

У тих випадках, коли йдеться про часи надто далекі (часи Трипілля, Бронзи), археологічних знахідок одягу не збереглося, а до нас дійшли лише залишки кераміки, кам'яних, металевих атрибутів, будівель, малюнків, прикрас, ритуальних речей (ляльок та інше). І тоді для відтворення загального вигляду костюма використовують гіпотетичний метод дослідження характерних особливостей конструктивного устрою одягу, його декоративного оздоблення, особливостей розвитку ремесел, харак-

терних особливостей носіння вбрання на території України.

На нашій кафедрі, з ініціативи Галини Забашти та Любові Ключко, автором, у рамках предмета «Робота в матеріалі», проводяться заняття з відтворення українського костюма різних історичних періодів (це – Трипільський період, період Бронзи, Сарматів, Скіфів, Київської Русі, Гетьманщини).

Гіпотетичний метод передбачає висування версій, і однією з таких версій є книга відомого художника – етнолога Зінаїди Васіної «Літопис українського вбрання» – фундаментальна, цікава праця. Саме її було взято за основу при формуванні завдань з реконструкції костюма того чи іншого історичного періоду. У процесі навчання для студента дуже важливо зрозуміти конструктивний устрій одягу,

засоби та технології виготовлення, так само способи виготовлення прикрас, оздоблень, місця їх розташування на одязі, різновиди аксесуарів, способи носіння поясного, плечового одягу.

І це багатющий багаж знань. Виконані зразки не претендують на істину в останній інстанції. Але ж хто може із впевненістю сказати, як виглядав одяг епохи Трипілля, Бронзи, Сарматів та Скіфів? Вивчаючи джерела, існуючі гіпотетичні версії, консультуючись з науковцями-істориками, археологами, знайомлячись з досвідом реконструкторів, у студентів є можливість отримати неоціненні знання, сформувати своє бачення того, як міг виглядати певний костюм і пройти всі етапи його виготовлення, при цьому прискіпливо придивляючись до того, щоб носити його було комфортно.

У створенні таких «реплік» є певна умовність. Часове, фінансове обмеження та поставлена мета призводять до того, що замість тканин, виготовлених на стародавніх верстатах за стародавніми технологіями підбираються сучасні тканини, які у різний спосіб доводяться до вигляду древніх, також імітуються каміння, срібні, золоті прикраси тощо. У нас є досвід співпраці з керамістами, коли студенти самі виліплювали і випалювали трипільські прикраси. Так само в подальшому плануємо налагодити співпрацю з кафедрою металу для виготовлення різних металевих прикрас.

На мою думку, ця діяльність є дуже корисною, пізнавальною і цікавою. В рамках доповіді на міжвузівській науково-практичній конференції були представлені найкращі зразки студентських робіт і я вважаю, що ці новації слід продовжувати.

Ольга МЕЛЬНИЧУК,
старший викладач кафедри ХТМК

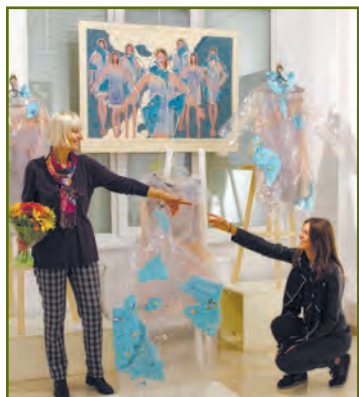
ОБМІНЮЮЧИСЬ ДОСВІДОМ, НАКРЕСЛИЛИ ПЕРСПЕКТИВУ

Цьогоріч вересень ознаменувався відкриттям у Львові I Міжнародного симпозиуму художнього текстилю «Вчитель і Учень». Цей проєкт за задумом автора й організатора форуму, професора кафедри художнього текстилю Львівської національної академії мистецтв З. М. Шульги, насамперед, був адресований студентам і викладачам вищих навчальних закладів, які працюють у царині різноманітних напрямків текстильного мистецтва. Симпозиум зібрав представників різних мистецьких шкіл з України, Польщі, Молдови. Нашу країну представляли Львівська національна академія мистецтв, Київський державний інститут декоративно – прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Рівненський державний гуманітарний університет, коледж імені Івана Труша з Львова.

Відома мисткиня з Молдови Ельвіра Чемертан-Волошин ознайомила учасників з досвідом організації міжнародних мистецьких пленерів і методами викладання в Кишинівському державному педагогічному університеті. Польщу презентували викладачі і студенти Лодзинської академії образотворчого мистецтва імені Владислава Стшемінського, університету імені Адама Міцкевича в Познані, мистецько-педагогічного відділу університету імені Адама Міцкевича в Каліші, Краківської академії мистецтв імені Яна Матейки.

Захід відкрився виставкою творчого доробку викладачів-учасників «Текстильних візій» в історичних залах Національного музею імені А.Шептицького. Тут можна було побачити роботи, виконані в техніці класичного гобелену, декоративні панно, авторський костюм, графіку на

тканині, живопис, лозоплетіння, інсталяції. Для глибшого розкриття теми художники часто застосовують експериментальні, авторські техніки, що викликало зацікавлення як у професіоналів, так і в глядачів.

Симпозиум переслідував головну мету – знайомство з різними методологічними системами викладання дисциплін «композиція» («проєктування»), обмін досвідом та проєктування проблемних питань викладання. Обмін викладацьким досвідом відбувався на науковій конференції за темою «Методика викладання дисципліни «Проєктування художнього текстилю» у мистецьких навчальних закладах», місцем зустрічі став історико-етнографічний музей «Бойківщина» міста Самбір. У залах цього стародавнього палацу-музею експонувалася дивовижна виставка концептуального, образного костюма та фотографії професора Лодзинської академії образотворчого мистецтва Дороти Сак «Панні – Мадонні – Гуцулки», на створення якої автора надихнуло знайомство з автентичною культурою гуцулів.

Студентська наукова конферен-

ція «Художній текстиль – погляд у майбутнє» презентувала погляд молоді на запропоновані методи навчання і демонструвала власні, особисті творчі рішення навчальних завдань як курсових, так і дипломних робіт. Вразив рівень самостійності, пошуковий і науковий ентузіазм польських студентів, вміння цікаво і переконливо донести свою думку.

Учасники симпозиуму побували також в Олеску та музеї ткацтва і килимарства в Глинянах. Тут вони ознайомилися ще з двома виставками: «Рукотворний килим – бути чи не бути?» та курсовими й дипломними роботами студентів Львівської академії під керівництвом З. М. Шульги «Імпровізація».

Завершальним акордом усіх заходів стала виставка-конкурс студентських дипломних робіт, виконаних під керівництвом викладачів-учасників симпозиуму. Високо були оцінені роботи студентів нашого інституту. Журі та глядачі відзначили широкий діапазон тем та їх мистецьке, креативне вирішення. Перші місця в різних номінаціях отримали випускники Тетяна Сирук за колекцію одягу «Омріяна в піснях», Юлія Кацалап за колекцію «Природі жити», студентка V курсу спеціалізації ХМК Ольга Костецька за колекцію концептуального одягу «Соціальні мережі», Світлана Курсенко за колекцію «Архітектурні ритми міста», Ольга Стеценко за бакалаврську роботу, виконану технікою валяння «Дивлюсь я на небо». Два других місця вибороли роботи Вікторії Вепрів «Знак і символ» та Варвари Торхач «Надвечір'я».

Участь у цьому симпозиумі збагатила всіх учасників досвідом міжкультурного спілкування, налагодження професійного діалогу між різними мистецькими школами та створенням дружніх творчих та людських контактів.

Галина ЗАБАШТА,
доцент кафедри ХТМК

Відродити давнє, народне

Влітку святкував своє 20-ліття творчий проєкт «Екологічний ракурс», започаткований кафедрою художнього текстилю Львівської національної академії мистецтв, (куратор проєкту-професор кафедри З.М. Шульга). З 1996 року художники-текстильники спрямовували свою енергію і творчий ентузіазм на відродження традиційних ткацьких технологій, вивчення фарбувальних можливостей природних матеріалів, підтримку ткацьких осередків та народних промислів.

Першою великою справою, довкола якої згуртувалися представники львівської текстильної школи, а серед них – викладачі, випускники, студенти академії, була спроба зберегти такий відомий в Україні та світі осередок килимарства, як Глинянська ткацька фабрика, заснована у 20-ті роки минулого століття. На напівмеханічних верстатах виконувалися якісні, гладко ткані двобічні килими, що отримували золоті медалі на виставках у Парижі, Берліні та імпортовані до багатьох країн Європи й Америки. Серед авторів були знані художники (живописці, графіки, монументалісти) місцеві та емігранти зі Східної (Радянської) України – Олена Кульчицька, Василь Цюнь, Петро Холодний, Василь Ковжун, Микола Бутувич.

Тож у 90-х р. ХХ століття, коли

масово закривалися підприємства художньої промисловості, у рамках творчої ініціативи – проєкту «Відродимо глинянський килим», у Глинянах, на фабричних верстатах були виконані сучасні килимові композиції та гобелени в технології глинянського килимарства, організовано дві виставки – в Національному музеї у Львові та Українському домі, які мали значний суспільний інтерес.

Потім творчі групи – пленери перебазувалися до Яворова як осередку ліжничарства, до «Латориці» під Мукачевем та Дорі (Яремче). Вони виростили до рівня міжнародних симпозиумів. За підсумками пленерів відбувалися наукові та практичні конференції, круглі столи, майстер-класи та освітні програми.

У липні 2017 року відбувся ХХ Міжнародний пленер художнього текстилю «Етнокультура: сучасний контекст», до участі в якому запрошені були студенти та викладачі інституту імені Михайла Бойчука Галина Забашта і Наталя Дяченко-Забашта як багаторічні учасники попередніх пленерів.

Ми стали учасниками персональної групової виставки «Традиція – інтерпретація – трансформація» в Національному музеї імені А. Шептицького (спільно з З. Шульгою та О. Литвин). До експозиції увійшли твори попередніх років та спеціально створені до ювілею проєкту. Н. Дяченко – Забашта виконала на верстаті в Глинянах гобелен «Стежки, дороги», який є авторською ремаркою на гобелен 1996 року, тканий тут же. Матеріалом до виконання стала власноруч фарбована природними барвниками вовна.

Наталя ДЯЧЕНКО-ЗАБАШТА,
доцент кафедри ХТМК

У конгрес-холі інституту упродовж двох жовтневих тижнів можна було познайомитися з експозицією кращих робіт дітей та підлітків (віком від 5 до 16 років), які брали участь у Всеукраїнському проєкті для молодих митців «Просто небиліці 2016».

Коротко про проєкт. Він ініційований ще 2011 року International Association Culture and Art. Координатором проєкту є Львівський благодійний фонд «Торба», організатором – ГО «Центр культурно

ЯСКРАВІ БАРВИ ЮНИХ ТАЛАНТІВ

– мистецьких ініціатив». Відбувався вже вшосте. До участі в VI проєкті, який мав назву «Конкурс образотворчого та декоративного мистецтва «Просто небиліці», надійшло понад 700 робіт з 20 областей України. У підсумковій експозиції журі, до складу якого ввійшли фахівці з Польщі, Грузії та України (представляв нашу країну мистецтвознавець, завідувач кафедри графічного дизайну доцент О. Босий)

було відібрано 578 творів, з них понад 40 від дітей із сиротинців Львова та Львівської області.

Раніше творчі роботи експонувалися у Львові, Києві, Дніпрі, Житомирі, Варшаві, Кракові, Цугу, Мілані, Банській Бистриці. Ними милувалися тисячі людей. За отримані від добродіїв кошти дітям, що перебувають у сиротинцях, придбано художній реманент, канцтовари і солодощі. Члени

організації побували у дитбудинках, провели там майстер-класи з живопису і графіки.

Шостий конкурс був увічнений на поштової марці, погашення якої урочисто відбулося у приміщенні Львівської дирекції «Укрпошта». Партнерами проєкту в Україні виступили виставковий центр «Львівський палац мистецтв», Київський державний інститут декоративно – прикладного

мистецтва і дизайну імені М. Бойчука, галерея-книгарня «Чорна ящірка» у Дніпрі, Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олега Ольжича.

У відкритті виставки у конгрес-холі інституту взяли участь і виступили в. о. ректора Оксана Полтавець-Гуйда, старший науковий співробітник Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» Тамара Бойко, куратор виставки Тетяна Скирда.

Тетяна СКИРДА

